

ВІДГУК

кандидата соціологічних наук, доцента,
завідувачки кафедри графічного дизайну факультету дизайну і реклами
Київського національного університету культури і мистецтв

Удріс-Бородавко Наталі Сергіївни

на дисертаційну роботу **Ван Вейжуна**

ТЕНДЕНЦІЇ ДИЗАЙНУ КИТАЙСЬКОЇ ІЕРОГЛІФІКИ В СУЧАСНОМУ ВІЗУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 022 Дизайн галузі знань 02 Культура і мистецтво

Актуальність теми дослідження дисертації Ван Вейжуна не викликає сумніву, адже в сучасному глобалізованому світі пошук методів міжнародної візуальної комунікації зі збереженням автентичності базових принципів локальних культур є надважливим. Сучасні виклики розвитку технологій вносять корективи у трактування візуальних знаків, і саме ґрунтовні наукові дослідження сприяють збереженню балансу між традицією та інновацією.

Вважаємо доробок цього дисертаційного дослідження суттєвим внеском в скарбницю української науки і в сфері культурологічного вивчення Сходу, і в лакуні мистецтвознавства та дизайну об'єктів візуальних комунікацій. Шлях розвитку китайського дизайну в концепції збереження культурної і світоглядної традиції в сучасному технологічному світі є цікавим досвідом та науковим знанням для розбудови українського графічного та мультимедійного дизайну саме з дотриманням такого підходу.

Ієрогліфічні знаки писемності Китаю є символом китайської культури та філософії. Важливим є розуміння їх як знаків, як символів, як елементів абстрактного мистецтва, тенденцій їхнього застосування у візуальних комунікаціях та втілення у різноманітні сфери художнього та проектного процесу. Такий комплексний підхід у науковому вивченні ієрогліфіки крізь призму багатофункціональності сучасного дизайну є сьогодні вельми важливим.

Типографічний дизайн та ієрогліфічний як його складова, є вельми актуальним в сучасному проектуванні. Його популярність у розробках предметно-просторових об'єктів, інформаційно-комунікаційних знаків та інсталяційних установок у громадському просторі китайських міст та фешн-індустрії поширилася у XXI столітті в медійний візуальний простір, зокрема в галузь анімації, артінсталяцій та відеоарту. При цьому стан розвідок анімованих китайських ієрогліфів не має широкого опрацювання, особливо на тлі різнобічних досліджень анімованого шрифту у світі. Теоретичне вивчення

джерельної бази дає уявлення про динаміку цього напрямку візуальних комунікацій та особливості саме у практиці китайських дизайнерів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. За змістом дисертація «Тенденції дизайну китайської ієрогліфіки в сучасному візуальному просторі» містить усі необхідні складові наукової роботи та повністю відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341, що зазначено у п. 5 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та чітко дотримано норм наукового подання інформації щодо дослідження (сформульовано мета, завдання, об'єкт та предмет, межі, новизна, теоретичне та практичне значення; наведено відомості щодо апробації та впровадження результатів роботи, зазначено особистий внесок здобувача, подано структуру й обсяг дисертації). *Об'єктом дослідження* визначено дизайн китайської ієрогліфіки, *предметом* – тенденції дизайну китайської ієрогліфіки в сучасному візуальному просторі (с. 13). Відповідно до них сформульовано завдання дослідження, які узгоджено з назвою роботи, метою і направлені на вирішення конкретних питань дослідження, а також додатково розкривають міждисциплінарні зв'язки проблематики розвідки з позицій графічного дизайну, мультимедійного дизайну та дизайну предметно-просторового середовища. Обрані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження зумовлені специфікою проблематики, та дозволили розкрити предмет дослідження відповідно до завдань (с. 43).

Здобувач здійснив якісне міждисциплінарне дослідження, опрацював та систематизував різні об'єкти дизайну, що становлять матеріальну та джерельну базу дослідження. Список наукових посилань становить 168 позицій. Список ілюстрацій у Додатку А налічує 206 позицій, з них 132 ілюстрації відносяться до другого розділу та розкривають направленість графічного дизайну через плакат, окрім них представлено у тексті 4 схеми, що представляють етапи класифікації китайської ієрогліфіки, включно з набірним шрифтом, каліграфією та летерингом (с. 77, 79, 80, 81). У третьому розділі налічується одна схема, що представляє елементи інструментарію анімованого ієрогліфу (с.100), а також тему анімації розкривають 33 ілюстрації, кожна з яких має по чотири скріншоти; направленість артінсталяцій та об'єктів

дизайну предметно-просторового, середовища розкрито у 36 ілюстраціях та 5 схемах, що підсумовують результати дослідження.

У *першому* розділі проведено комплексний аналіз фахової літератури та розкрито об'єкт дослідження у багатьох аспектах з історичного питання розвитку ієрогліфічної писемності, властивостей каліграфії як традиційного мистецтва, дизайну ієрогліфів тощо. Також у цьому ж розділі наведено понятійний апарат дослідження. Важливим є докладне наведення професійних груп джерельної бази, на які спирався здобувач при дослідженні теми. Це роботи, що пройшли певну апробацію та/або втілені у візуальний простір Китаю: плакати з міжнародних конкурсів та проектів, студентські роботи, анімаційні ролики, а також артінсталяції та інші об'єкти дизайну предметно-просторового дизайну. Обрані об'єкти дослідження підтверджують ґрунтовний та цілісний підхід здобувача до розкриття теми дослідження.

Другий розділ присвячений морфологічним та образним аспектам китайської ієрогліфіки в традиційному та сучасному контексті. У ньому розкрито основні періоди формування та розвитку ієрогліфіки на прикладі каліграфії як уособлення традиційної культури та мистецтва з принципами дзен-буддизму Китаю. Системність вивчення теми проявлена у розкритті такого базового аспекту існування каліграфії та ієрогліфіки як філософія і ментальність, зокрема концепція двоїстості (с. 49). Здобувачем показано, що двоїстість у поєднанні з переходом індивідуальної гармонії до структурної та групової (с. 57), визначають китайський просторовий і предметний дизайн, а також візуальні комунікації. Досліджено образність, асоціативність та характеристику дизайну китайської ієрогліфіки на прикладах акциденції, яка в основному визначається засобами каліграфії та техніками авторської літерації. Виявлено два основних підходи в дизайні сучасної китайської ієрогліфіки: традиційний та експериментальний (с. 82, 83). Розглянуто тенденції дизайну китайської ієрогліфіки в контексті сучасних комп'ютерних технологій та визначено проблеми цифрового дизайну ієрогліфів. Представлено класифікацію китайської ієрогліфіки (с. 81) за формою виконання (дуктальні та гліптальні), технікою виконання (рисовані, цифрові, каліграфічні), за призначенням (текстові традиційні та сучасні, акцидентні, декоративні), а також представлено основні засоби формоутворення акцидентної ієрогліфіки лінія, пляма, крапка, текстура, об'єм).

У *третьому* розділі проведено розгляд ієрогліфіки в сучасному медійному просторі та предметно-просторовому середовищі Китаю, визначено принципи та засоби дизайну китайської ієрогліфіки у візуальному просторі. Доведено, що сучасні експерименти в анімації китайських ієрогліфів розширюють візуальну культуру Китаю та створюють умови для збереження

традиційної писемності з урахуванням нових форм та можливостей трансляції. Показано, що візуальна комунікація у громадському просторі з використанням китайської ієрогліфіки відбувається із застосуванням засобів об'ємно-просторової організації візуального ряду (площина, об'єм, простір) і засобів вираження художнього образу (форма, колір, текстура). Розкрито також важливі функції, що відповідають за формування дизайнерських інформаційно-просторових акцентів у громадському візуальному просторі.

Системоутворюючі складові в дизайні об'єктів візуальної інформації та артінсталяцій, основні підходи в дизайні мистецьких артоб'єктів в межах громадського та інтер'єрного просторів з урахуванням китайської ієрогліфіки представлені в схемах, що структурує зібраний матеріал, унаочнює висновки дослідження та сприяє системному сприйняттю роботи (Іл. 3.70–3.74).

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукова новизна роботи полягає у комплексному дослідженні китайської ієрогліфіки з міждисциплінарних позицій, а саме: традиційні та сучасні форми ієрогліфів розглянуто на прикладі сучасного плаката; запропоновано класифікацію сучасної китайської ієрогліфіки; проведено порівняльний аналіз анімованого ієрогліфу із західними зразками; виявлено принципи, прийоми та тенденції використання ієрогліфів в дизайні предметно-просторового середовища.

На наш погляд, здобувачем підняте питання, яке може викликати інтерес з різних напрямів дизайну, а саме «питання взаємовпливу морфології та образу ієрогліфіки на сприйняття символу в цілому – наскільки застосування більш виражених художніх засобів (від традиційних засобів формоутворення до сучасних експериментальних) при посиленні художньо-образної складової знака порушить сприйняття самого ієрогліфу» (с. 69). Проблема ступеня трансформації китайського ієрогліфу, зміна його константних складових елементів дійсно може стати цікавим окремим науковим напрямом.

В дисертаційній роботі поставлені наукові завдання досягнуті. Здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Висновки наукового дослідження узагальнюють підсумки проведеного дослідження, вони повністю відповідають поставленим завданням та засвідчують досягнення мети дослідження.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Практичне значення роботи позиціонується здобувачем насамперед як можливість використання «матеріалів дисертації в навчальному процесі: у лекційних курсах з історії писемності, практичних занять із дизайну та анімації шрифту, інтер'єрів, артінсталяцій тощо» (с. 14). Теоретичне значення роботи полягає у

комплексному науково-обґрунтованому представленні особливостей та тенденцій дизайну китайської ієрогліфіки у сучасному візуальному просторі.

Мова та стиль викладення результатів

Дисертація написана українською мовою, побудована чітко, має деталізовану структуру та оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та Положенню про порядок присудження наукового ступеня доктора філософії у Харківській державній академії дизайну і мистецтв. Виклад матеріалу логічний, послідовний, повністю розкриває тему дослідження та надає відповіді на сформульовані завдання. Стиль викладення є професійним, послідовним та логічним.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Наукові результати дисертації висвітлені у 7 наукових публікаціях здобувача, серед яких: 3 статті у вітчизняних фахових наукових виданнях; 1 стаття в іноземному фаховому науковому виданні (WoS), 3 – у збірках матеріалів наукових конференцій. У фахових виданнях дисертантом особисто розкрито дослідження китайської ієрогліфіки в сучасному науковому дискурсі, досліджена морфологія та образна складова ієрогліфіки в контексті каліграфії та сучасних комп'ютерних технологій. У статтях із співавторами розглянуто особливості наративів китайської ієрогліфіки в анімації; досліджено дизайн інтер'єру та предметно-просторового середовища з позицій китайської культури (англійською мовою). У додаткових публікаціях автором одноосібно висвітлено розвиток акцидентних форм китайського цифрового шрифту, особливості сучасної китайської ієрогліфіки та у співавторстві розглянуто художній символізм графічної мови ієрогліфічного плакату.

Здобувачем дотримано усі вимоги п. 8–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами Постанови КМУ №502 від 19 травня).

Дотримання академічної доброчесності

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності. Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело. У рецензованій дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації та інших порушень, що могло б поставити під сумнів самостійний характер виконаної автором дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Поряд із загальною позитивною оцінкою дисертаційної роботи Ван Вейжуна, до представленої роботи є зауваження, а саме:

озділ 1 на перший погляд здається непропорційним до інших розділів за обсягом, але, враховуючи, що він містить такі підпункти, що додатково розкривають тематику дослідження через наведення понятійного апарату, а також розкриття джерельної бази дослідження, ми не вважаємо це недоліком. До того ж аналіз наукової літератури та джерел вельми ґрунтовний і цінний за кількістю саме китайських розвідок на означену тематику дослідження. Для українських науковців такий матеріал може слугувати для подальшого вивчення питання китайської ієрогліфіки у дизайні та проблематики її застосування.

озділ 1 починається з розкриття понятійного апарату. Втім, не є очевидним походження і авторство наведених формулювань. Варто було означити цю складову дослідження.

о візуалізації загальної класифікації ієрогліфіки на схемі 4 слід було додати позицію розподілу за ступенем читабельності, що у самому тексті якраз є присутнім.

одаток В із списком публікацій автора містить технічну помилку (с. 293). Відмітимо, що в анотації до дисертації наведено також цей список, у якому нумерація є точною (с. 7). Також спостерігається невідповідність через механічну помилку між зазначенням кількості використаної літератури у Вступі (167 позицій) та дійсною кількістю використаних наукових робіт (168 позицій).

Висловлені зауваження не є визначальними, мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновок про дисертаційну роботу. Дисертаційна робота на тему «Тенденції дизайну китайської ієрогліфіки в сучасному візуальному просторі» Ван Вейжуна, здобувача ступеня доктора філософії виконана на достатньо високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності, є завершеним науковим дослідженням, містить науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретні наукові завдання і мають вагоме значення як для української, так і для китайської науки.

За актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною отриманих результатів дисертаційна робота Ван Вейжуна повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 29 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 зі змінами, внесеними

згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р., а також п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44. Здобувач Ван Вейжун на основі публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 Дизайн в галузі знань 02 Культура і мистецтво.

Офіційний опонент:

Зав. кафедри графічного дизайну
ФДіР КНУКіМ,
канд. соціологічних наук,
доцент

Наталя УДРІС-БОРОДАВКО

Підпис	<i>Удріс-Бородавко</i>	засвідчую.
Начальник ВК	<i>Удріс-Бородавко</i>	
- 01 -	<i>02</i>	<i>2024</i>

